

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: IDR200 1 Bacheloroppgave	7.semesteret, høst 2023
Forfatter: Fredrikke Sundgaard Holberg	Kandidatnummer: 2424
Veileder: Espen Tønnessen	
Tittel på bacheloroppgaven: Er det en sammenheng mellom spill på aldersbestemte landslag (13-21 år) og suksess på seniornivå i herrefotball i Europa?	
Engelsk tittel: Is there a correlation between participation in age-specific national teams (ages 13-21) and success at the senior level in men's football in Europe?	
Emneord: Talentidentifisering, talenselektering, talentutvikling	Antall ord: 7554 Stavanger, 7. desember/2023

Innholdsfortegnelse

FIGURER	3
<i>FIGUR 1: FLYTSKJEMA</i>	3
TABELLER	3
<i>TABELL 1: PICO-MODELL</i>	3
<i>TABELL 2: STUDIEKARAKTERISTIKKER</i>	3
FORORD	4
SAMMENDRAG	5
ABSTRACT	6
1. INNLEDNING	7
2. PROBLEMSTILLING	9
2.2 AVGRENSNING AV OPPGAVEN.....	9
3. TEORI	10
3.1 TALENTIDENTIFISERING	10
3.2 TALENTSELEKTERING	11
3.3 TALENTUTVIKLING	12
3.3.1 LANDSLAGSSKOLEN	13
4. METODE	15
4.1 METODISK TILNÆRMING.....	15
TABELL 1: PICO-MODELL	15
4.2 UTVALG.....	16
4.2.1 SØKEPROSESS	16
4.2.3 EKSKLUSJONS- OG INKLUSJONSKRITERIER	18
TABELL 2: INKLUSJONS- OG EKSKLUSJONSKRITERIER FOR BREDERE FORSTÅELSE OM TEMAET	18
4.2.4 KILDEKRITIKK	19
4.3 FORSKNINGSETISKE RETNINGSLINJER.....	19
4.4 DATAANALYSE	20
4.5 VALIDITET OG RELIABILITET	20
4.6 SYNTSE	20
5. RESULTATER	22
5.1 STUDIE AV KARAKTERISTIKKER	22
TABELL 3: OVERSIKTSTABELL OVER KARAKTERISTIKKENE AV UTVALGT FAGFELLEVDERT LITTERATUR	23
6. DISKUSJON	24
6.1 METODEDISKUSJON	24
6.2 TALENTUTVIKLING	27
6.3 PRAKTISKE IMPLIKASJONER.....	29
6.4 VIDERE FORSKNING	30
7. KONKLUSJON	32
8. REFERANSELISTE	33

Figurer

Figur 1: Flytskjema.

Tabeller

Tabell 1: PICO-modell.

Tabell 2: Studiekarakteristikker.

Forord

Å fullføre denne bacheloroppgaven i idrettsvitenskap har vært utfordrende, men samtidig veldig spennende, lærerikt og givende. Denne oppgaven representerer ikke bare et avsluttende kapittel i mine bachelorstudier, men også begynnelsen på en fortsatt interesse og utforskning innenfor idrettsvitenskapen. Det har vært tre krevende år, men på den annen side jeg sitter igjen med mye kunnskap som jeg ønsker å ta med meg videre.

Først og fremst ønsker jeg å takke veilederen min Espen Tønnessen for kompetanse, tilbakemeldinger og råd underveis i skrivingen av bacheloroppgaven. Jeg ønsker også å takke alle forelesere for god og lærerik undervisning gjennom de tre siste årene.

En spesiell takk ønsker jeg å rette til samboeren min, Simen som har støttet meg gjennom hele studieløpet. Til slutt ønsker jeg også å rette en takk til familien, og vennene mine for all sparring og motiverende ord gjennom de siste tre årene, dette hadde ikke vært mulig uten dere.

Takk til alle som har vært en del av denne reisen.

Fredrikke Sundgaard Holberg

Stavanger, 07.12.2023

Sammendrag

Er det en sammenheng mellom spill på aldersbestemte landslag (13-21 år) og suksess på seniornivå i herrefotball i Europa?

I Norge er det over 370 000 registrerte unge og voksne fotballspillere, spredt over 818 klubber (NFF, 2017). Mange unge, ivrige spillere har ambisjoner om å nå et profesjonelt nivå (Williams & Reilly, 2000). Å bli valgt ut til aldersbestemte landslag anses som viktig for utviklingen av unge fotballtalenter, med mål om å forme dem til elitespillere. Derfor var det interessant å undersøke sammenhengen mellom deltakelse på aldersbestemte landslag i ungdomsårene og suksess på seniornivå i herrefotball. Denne bacheloroppgaven er en litteraturstudie med utgangspunkt i 4 fagfelleverderte studier som ble tatt i bruk for å belyse problemstillingen.

Funn i denne studien tyder på at en helhetlig tilnærming antydes å være avgjørende for utviklingen av spillere på aldersbestemte landslag. Nasjonale forskjeller i tidlig spesialisering og suksessindikatorer bør tas i betraktning. Praktiske implikasjoner fokuserer på tilpassede utviklingsprogrammer og omfattende evalueringer for å optimalisere talentutvikling. Studien belyser hvordan fotballtalenter utvikles, men det finnes en begrenset mengde forskning om forholdet mellom deltakelse på aldersbestemte landslag og senere suksess på seniornivå. Herrebrøden og Bjørndal (2022) påpeker at denne sammenhengen var sterkere i ledende fotballnasjoner sammenlignet med Skandinaviske land. Den nylige suksessen til Norges U17- og U19-landslag indikerer en høy kvalitet i Norges talentutviklingsprogrammer. Norges U21-lag sin deltakelse i EM-kvalifiseringen i 2022 og det faktum at 19 spillere har debutert på A-landslaget i etterkant kan indikere en positiv sammenheng mellom spill på aldersbestemte landslag og suksess på seniornivå, men det er nødvendig med mer forskning på området for å kunne si noe konkluderbart om temaet.

Nøkkelord: Talentidentifisering, talentseleksjon, talentutvikling

Abstract

Is there a correlation between participation in age-specific national teams (ages 13-21) and success at the senior level in men's football in Europe?

In Norway, there are over 370 000 registered youth and adult football players across 818 clubs (NFF, 2017). Many young, enthusiastic players aspire to reach professional status (Williams & Reilly, 2000). Selection for age-specific national teams is deemed crucial for nurturing young football talents towards becoming elite players. Hence, exploring the link between participation in age-specific national teams during youth and subsequent success at the senior level in men's football is intriguing. This bachelor's thesis is a literature review, drawing on four peer-reviewed studies to shed light on this topic.

This study suggests that a comprehensive approach is critical for the development of players on age-specific national teams. National differences in early specialization and success indicators should be considered. Practical implications focus on tailored development programs and thorough evaluations to optimize talent development. This study highlights how football talents are nurtured, but there is limited research on the relationship between participation in age-specific national teams and later success at the senior level. Herrebrøden and Bjørndal (2022) noted that this correlation was stronger in leading football nations compared to Scandinavian countries. The recent successes of Norway's U17 and U19 national teams suggest a high quality in Norway's talent development programs. The participation of Norway's U21 team in the 2022 European Championship qualifiers, and the fact that 19 players have made their debut in the senior national team afterward, may indicate a positive link between playing on age-specific national teams and success at the senior level. However, more research is needed to draw definitive conclusions on this topic.

Keywords: Talent identification, talent selection, talent development

1. Innledning

Fotball er en globalt populær idrett, og det investeres betydelige ressurser i å utvikle unge talenter til profesjonelle fotballspillere (Sarmiento et al., 2018). I Norge er det registrert nesten 372 000 unge og voksne fotballspillere, organisert i 818 klubber (NFF, 2017). Mange unge håpefulle drømmer om å bli profesjonelle fotballspillere (Williams & Reilly, 2000). Seleksjon til aldersbestemte landslag i fotball representerer et vesentlig trinn i utviklingen av unge fotballspillere, der målet for de aldersbestemte landslagene er å utvikle unge fotballtalenter til elitespillere. Norges idrettsforbund (NIF) har bestemmelser om barns rettigheter, som understreker at tidlig talentseleksjon i idretten ikke bør forekomme. På den annen side gir dette stadiet unge fotballspillere muligheten til å bli en del av en nasjonal talentpool, der de får tilgang til toppmoderne treningsfasiliteter, kvalifiserte trenere og konkurranse på høyt nivå (NFF, 2017).

Norges Fotballforbund etablerte i 2016 en arbeidsgruppe for å utvikle en modell for talentutvikling og kriterier for Akademiklassifisering (Eliteserien, 2022).

Akademiklassifiseringen besto av ti faktorer som gir en samlet vurdering av akademiets standarder knyttet både til sportslige og ikke-sportslige aspekter (Gangsø et al., (2021). Målet med Akademiklassifiseringen i 2017 var å heve prestasjonsnivået nasjonalt og internasjonalt ved å utvikle flere og bedre fotballspillere. Formålet var å fastsette standarder, gi retning og motivere, samtidig som prosessen skulle ta hensyn til hver klubbs særegenhet og konkurransefortrinn i regionene. Dette betydde at Rosenborg, med sine tre lag; G16, G19 og A-lag, kunne klassifiseres på samme nivå som Stabæk, som hadde hele 400 spillere fra G7 til A-lag. I akademiklassifiseringsrapporten fra 2022 hadde Stabæk hele 12 aldersbestemte landslagsspillere med spilletid, i tillegg hadde klubben 7 klubbutviklede spillere under 25 år med spilletid i egen klubb og 2 klubbutviklede spillere fra 25 år og eldre med spilletid i egen klubb. Klassifiseringen skulle sikre rettferdig fordeling av utviklingsmidler og tilby insentiver for klubber som investerte i talentutvikling for økt nasjonal og internasjonal konkurransekraft. Den positive utviklingen i Eliteserien ble reflektert i EUFAS ligaranking fra 2017 til 2022, der Norge klatret fra 19. til 15. plass. Denne fremgangen tilskrives flere faktorer, der økt fokus på talentutvikling, ifølge Norges Fotballforbund, var en vesentlig årsak til den positive utviklingen (Eliteserien, 2022).

Det er begrenset forskning knyttet til talentutvikling, og denne mangelen på empirisk innsikt kan komplisere analysen av faktorer som kan forutsi fremtidig suksess for fotballspillere (Till et al., 2016). Nyere studier fra Herrebrøden og Bjørndal (2022) viser at det ikke er tydelig hvordan utvelgelsen til aldersbestemte landslag i ungdomsårene korrelerer med spill på elitenivå i senioralderen innen fotball. Studien indikerte videre at landslagserfaring fra ungdomsårene har en begrenset prediktiv verdi for deltakelse på elitenivå i fotball. I denne konteksten er det på den annen side viktig å anerkjenne at å oppnå suksess i seniorkarrieren ikke nødvendigvis innebærer å spille på et nasjonalt A-lag eller på elitenivå. Ved å prestere på øverste klubbnivå som eksempel, representerer også dette suksess som fotballspiller, noe som gjør forskning på dette temaet komplekst.

Basert på dagens forskningslitteratur og den økte oppmerksomheten rundt utviklingen av unge fotballtalenter, søker jeg å identifisere mønstre og sammenhenger mellom spill på ulike aldersbestemte landslag i fotball for menn (13 – 21 år) i Europa, og i hvilken grad denne deltakelsen predikerer suksess i senioralder. Resultatene fra denne undersøkelsen har som mål å bidra til en dypere forståelse av relasjonen mellom deltakelse på aldersbestemte landslag og suksess i senioralder og gi et utgangspunkt for videre forskning på temaet.

2. Problemstilling

2.1 Er det en sammenheng mellom spill på aldersbestemte landslag (13-21 år) og suksess på seniornivå i herrefotball i Europa?

2.2 Avgrensning av oppgaven

Det er nødvendig å avgrense oppgaven for å holde seg innenfor gitte formelle krav.

Problemstillingen er avgrenset til å kun undersøke deltakelse på aldersbestemte landslag (13-21 års alder), og i hvilken grad denne deltakelsen kan predikere suksess på seniornivå i fotball. Det at studien kun tar for seg fotball, og ikke flere idretter er en avgrensning. For å avgrense ytterligere vil denne studien å ta utgangspunkt i fotballspillere i Europa. Det har også blitt gjort en avgrensning av kjønn, og denne studien vil derfor kun inkludere mannlige fotballspillere. Studien vil avgrense seg til tilgjengelige datakilder, derav offisielle statistikker, rapporter, fagkilder og fagfelleverderte tidsskrifter publisert etter 31.12.2014. Ved å implementere disse avgrensningene vil studien kunne utforske en mer spesifikk del av problemstillingen.

3. Teori

I dette kapitlet er det en strukturert gjennomgang av viktige tematikker for problemstillingen. Her vil det bli redegjort hva begrepene talentidentifisering, talentselektering og talentutvikling i fotball innebærer. Under avsnittet om talentutvikling vil det komme en beskrivelse av systemet til Norges fotballforbund og en presentasjon av landslagsskolen.

3.1 Talentidentifisering

Innen fotball blir begrepet talent vanligvis brukt for å beskrive spillere som utmerker seg ferdighetsmessig i ungdomsårene (Fuhre et al., 2022). I sammenheng med utvikling av ferdigheter og påvirkning gjennom trening, reises spørsmålet om hvor mye mulighetene begrenses av medfødte forutsetninger, eller det vi ofte kaller for evner. Hvis vi tror at noen er genetisk gitt gode forutsetninger for ferdighetsutvikling og god prestasjon, sier vi gjerne at de har talent. Talent blir da sett på som muligheten til å prestere godt med begrenset trening, og vi kan forutsi suksess basert på prestasjoner i ung alder (Ommundsen et al., 2015, s.108). Dette kan støttes av Till og Baker (2020) som beskrev et talent som en utøver med gode ferdigheter sammenlignet med sine jevnaldrende, der talent har blitt definert som tilstedeværelsen av spesifikke ferdigheter eller egenskaper som er identifisert på et tidlig tidspunkt og som kan forutsi fremtidige prestasjoner. Prosessen ved å identifisere et talent kan betraktes som kompleks fordi det er en rekke faktorer som påvirker prestasjon og ytelse i fotball. Disse faktorene er ofte dynamiske, gjensidig påvirkende og kan bli endret gjennom trening, noe som ytterligere kompliserer evalueringen av et fotballtalent (Till & Baker, 2020). Dette støttes av Mustafovic et al., (2020) som påpeker at identifisering av talenter krever en tverrfaglig tilnærming fordi fysisk utvikling av en spiller, spesielt i ungdomsårene, gjør prosessen med å identifisere et talent komplekst.

Forskning utført av Till et al., (2016) antyder at fotballspillere med en høy grad av løpshurtighet og smidighet har en økt sannsynlighet for å bli profesjonell fotballspiller, uavhengig av variabler som høyde, vekt og modningsnivå. På den annen side påpeker Fuhre et al., (2022) at tekniske, perseptuelle og kognitive ferdigheter knyttet til fotball, som taktikk, forståelse av spillet, kreativitet, posisjonering og orientering kan være sentrale indikatorer for fremtidig suksess på elitenivå (Fuhre et al., 2022).

Tradisjonelt har identifiseringen av talenter involvert trenere eller talentspeidere som observerer spillere i kamper eller under trening over tid for å vurdere deres nåværende prestasjoner og potensial for fremtidig suksess på elitenivå (Fuhre et al., 2022). Fuhre og medforfattere (2022) utforsket de evalueringskriteriene som trenere bruker for å identifisere talenter innenfor mannlig norsk fotball i aldersgruppen 13-16 år. Resultatene avslørte at trenerne vektla de tekniske, taktiske og mentale aspektene som mest avgjørende i identifiseringen av talenter. Et aspekt ved dette er at det potensielt kan oppstå situasjoner der trenerne ikke har tiltro til utøveren på bakgrunn av evalueringskriteriene de bruker for å identifisere talenter. Dersom treneren signaliserer lave forventninger, og gir lite oppfølging og stimulans, samt lite konkret og informasjonsrettet tilbakemelding som er nødvendig for å lære og å mestre, vil konsekvensen av dette føre til redusert læring og fremgang som resulterer i lavere prestasjonsutvikling (Ommundsen et al., 2015, s.111).

3.2 Talentselektering

Etter å ha identifisert et fotballtalent, vil det være avgjørende å se på hvilke faktorer som utgjør selve seleksjonsprosessen av talentene. Fuhre et al., (2022) påpeker at kompleksiteten til fotball gjør det til en utfordrende oppgave å selektere de mest talentfulle spillerne som vil fortsette å lykkes på seniornivå fra en tidlig alder. Studien påpeker videre at tekniske og taktiske ferdigheter, som ballkontroll, dribling, pasninger, kreativitet, posisjonering og beslutningstaking har vist seg å være gyldige prediktorer for fremtidig suksess. På bakgrunn av dette kan disse ferdighetene være relevante å legge merke til i seleksjonsprosessen. Studien understreker at spillernes motivasjon, vilje til å lære og trene, samt gleden av å spille fotball er viktige faktorer som en trener kan bruke i prosessen ved å selektere ut talenter til elitenivå. Nybakken og Falco (2022) påpeker at dagens praksisfelt viser at antall trenere for barn og unge som er positive til tidlig seleksjon og til spesialiserte idrettsprogrammer i Norge har økt og at talentsелеksjon i tidlig alder anses som viktig for utviklingen av elitefotballspillere.

En tilnærming som ofte blir sett på som avgjørende for å oppnå fremtidig suksess er deltakelse og prestasjon på aldersbestemte landslag i ungdomsårene. En studie fra Rees et al., (2016) antyder at en fremtredende praksis innenfor talentslektering involverer anvendelsen av nåværende juniorprestasjoner som en hovedfaktor i prosessen med talentsleksjon til elitenivå. Forskningsresultatene indikerte at flertallet av eliteutøverne hadde tidligere erfaring med deltakelse i dedikerte støtteprogrammer på et visst stadium av sin karriere.

På den annen side viser en studie utført av Herrebrøden og Bjørndal (2022) at sammenhengen mellom deltakelse og prestasjoner i idrett på ungdomstrinn og seniornivå er uklar. Resultatene indikerte at internasjonal ungdomserfaring er en begrenset prediktiv verdi for deltakelse på elitenivå i fotball. Resultatene konstaterte at deltakelse på U-19 nivå, både kategorisk og kvantitativt, ikke var en pålitelig indikator for hvem som ville oppnå status på elitenivå. En mulig forklaring på denne forskjellen kan ligge i de fundamentale ulikhetene i organiseringen av idretten mellom landene. For eksempel, i skandinaviske land er den frivillige idrettsmodellen preget av en desentralisert og egalitær struktur med lav grad av profesjonalisering, mens flere av de europeiske landene har akademibaserte programmer som ifølge Herrebrøden og Bjørndal har en mer profesjonell tilnærming til talentsleksjon.

3.3 Talentutvikling

De fleste profesjonelle fotballklubber ønsker å tilby høykvalitets talentutviklingsmiljøer for å skaffe spillere til en klubbs profesjonelle lag, og utvikle fremtidige spillere som kan oppnå suksess på seniornivå (Gangsø et al., 2021). Dette støttes av Haukli et al., (2021) som påpeker at fotball er en idrett hvor fokuset på talentutvikling har vært sterkt i flere tiår, der de fleste profesjonelle fotballklubber ønsker å tilby talentutviklingsmiljøer av høy kvalitet og strategier arrangert i akademier for å skaffe spillere til klubbens profesjonelle lag. Gangsø et al., (2021) viser til at langsiktige mål og metoder, omfattende sammenhengende budskap og støtte, vekt på hensiktsmessig utvikling i stedet for tidlig utvelgelse, individualisert og kontinuerlig utvikling, og til slutt integrert, helhetlig og systematisk utvikling er fem viktige punkter som kan tas i bruk for å tilrettelegge et velfungerende talentutviklingsmiljø. Dette ser vi i sammenheng med NFFs årsrapport i 2022 for Akademiklassifisering. Rapporten viser til et mål om å heve prestasjonsnivået ved å fastsette standarder, gi retning og motivere for talentutvikling, samt utvikle flere og bedre fotballspillere (Eliteserien, 2022). Rapporten viser til en positiv utvikling i Eliteserien med en signifikant forbedring i EUFAS ligaranking (Eliteserien, 2022).

Gangsø et al., (2021) påpeker at Akademiklassifiseringen gir en samlet vurdering av klubbens standarder knyttet til ulike aspekter som kan bidra til en positiv utvikling av talenter. Videre undersøkte de junior-elite fotballspilleres oppfatning av sitt talentutviklingsmiljø ved å sammenligne klubber rangert som topp-fem og nederst-fem ut fra Akademiklassifiseringsrapporten fra 2017. Resultatene fra studiene indikerer at spillere fra topp-fem rangerte klubber oppfattet sitt talentutviklingsmiljø betydelig mer positivt sammenlignet med spillere fra de nederst-fem-rangerte klubbene. Likevel konkluderer studien med at spillernes oppfatning av sitt eget talentutviklingsmiljø er i tråd med formålet for Akademiklassifiseringen foretatt av Norges Fotballforbund.

3.3.1 Landslagsskolen

Norges herrelandslag i fotball er delt inn i flere aldersbestemte kategorier, inkludert G15, G16, G17, G18, G19, U21 og U23. U21- landslaget representerer det høyeste nivået før spillere blir kvalifisert for deltakelse på Senior A-landslaget. På den annen side fungerer U23-landslaget som en rekrutteringsplattform for spillere som ennå ikke har avansert fra U21 til Senior A-landslaget. Formålet med de aldersbestemte landslagene er å tilrettelegge en gradvis utviklingssti for talenter innenfor norsk fotball, som strekker seg fra deltakelse på G15-landslaget til Senior A-landslaget (NFF, 2017). Dette systemet tilbyr unge talenter verdifull erfaring og muligheten til å utfordre seg på høyere nivåer innenfor sin respektive aldersgruppe (NFF, 2023). Imidlertid reiser spørsmålet seg om en spiller nødvendigvis må tilhøre eliten i sin aldersgruppe for å lykkes på elitenivå.

Landslagsskolen er NFFs spillerutviklingsmodell, der målet med denne modellen er å identifisere de mest lovende ungdomsspillerne i klubbene, i kretsene og i landet. Utviklingen skjer hovedsakelig i klubb, men kretsene har det øverste ansvaret for oppfølging og tilrettelegging av spillere og klubber på en slik måte at alle de beste blir ivarett- uavhengig av klubb og bosted, der landslagsskolen er NFFs hovedarena for denne oppfølgingen. Gjennom seleksjonen av utøvere basert på deres talent, ferdigheter og tidlige aldersprestasjoner, gir landslagsskolen muligheten til å tilby skreddersydde og målrettede treningsprogrammer. De mest lovende spillerne får også sjansen til å delta i aldersbestemte landslagskamper. Disse kampene fungerer som verdifulle arenaer for å skaffe seg både trenings- og kamperfaring fra det høyeste nasjonale nivået til respektive aldersklasse (NFF, 2023).

På denne måten legger systemet til rette for at unge fotballtalenter kan utforske sitt potensial og konkurrere på et nasjonalt og internasjonalt nivå, som utgjør en viktig del av Norges fotballforbunds utviklingsfilosofi (NFF, 2023). Tall fra NFFS årsrapport i 2017 viser at 5289 gutter og 4071 jenter ble tatt ut til ulike tiltak gjennom landlagsskolen i 2017. Spillerne var representert fra klubber over hele landet (NFF, 2017). En indikator på en nasjons kvalitet i spillerutviklingsarbeidet, er prestasjonene til aldersbestemte landslag. I 2022 kvalifiserte det norske U-21 landslaget seg for EM, i etterkant debuterte 19 av disse spillerne på Norges A-landslag. UEFA gjorde oss i 2019 oppmerksomme på at Norge var den nasjonen på guttesiden med størst fremgang når man ser på G17 og G19 samlet (Eliteserien, 2022).

4. Metode

Under dette kapitlet vil metodisk tilnærming bli presentert. Det vil deretter redegjøres for utvalg, søkeprosess, eksklusjons- og inklusjonskriterier og kildekritikk. Etske retningslinjer som er relevante for bacheloroppgaven vil gjennomgås, fremgangsmåten for dataanalyse, validitet og reliabilitet vurderes. Til slutt vil det bli presentert en syntese av artiklene som er valgt ut for å besvare forskningsspørsmålet.

4.1 Metodisk tilnærming

Hensikten med denne bacheloroppgaven er å kartlegge eventuelle sammenhenger mellom deltakelse på aldersbestemte landslag i ungdomsårene og suksess i senioralder. For å belyse problemstillingen ble det brukt en litteraturstudie. En litteraturstudie er en forskningsmetode som systematisk gjennomgår tidligere forskning knyttet til et spesifikt tema ved å analysere og vurdere publisert forskningslitteratur (Webster & Watson, 2002). Hensikten er å identifisere kunnskapshull, sammenfatte eksisterende forskning, og legge grunnlaget for videre forskning. Deduktiv tilnærming brukes også i denne bacheloroppgaven, som betyr at oppgaven har et teoretisk utgangspunkt (Thomas et al., 2015. s. 31). PICO- modellen, *Tabell 1*, vil hjelpe til med å formulere forskningsspørsmål, og utvalgt forskningslitteratur vil sammenlignes for å finne likheter og forskjeller (Thomas et al., 2015, s.32).

Tabell 1: PICO-Modell

PICO-modell		
P:	Patient/problem	Unge fotballspillere (menn) i alderen 13-21 år i Europa
I:	Intervention	Sammenheng mellom spill på aldersbestemte landslag i ungdomsårene (menn i 13 – 21 års alder), og suksess i senioralder
C:	Comparison	Hvordan håndtere talentutviklingsprosessen
O:	Outcome	Utøverne oppnår suksess eller frafall på seniornivå etter spill på aldersbestemte landslag

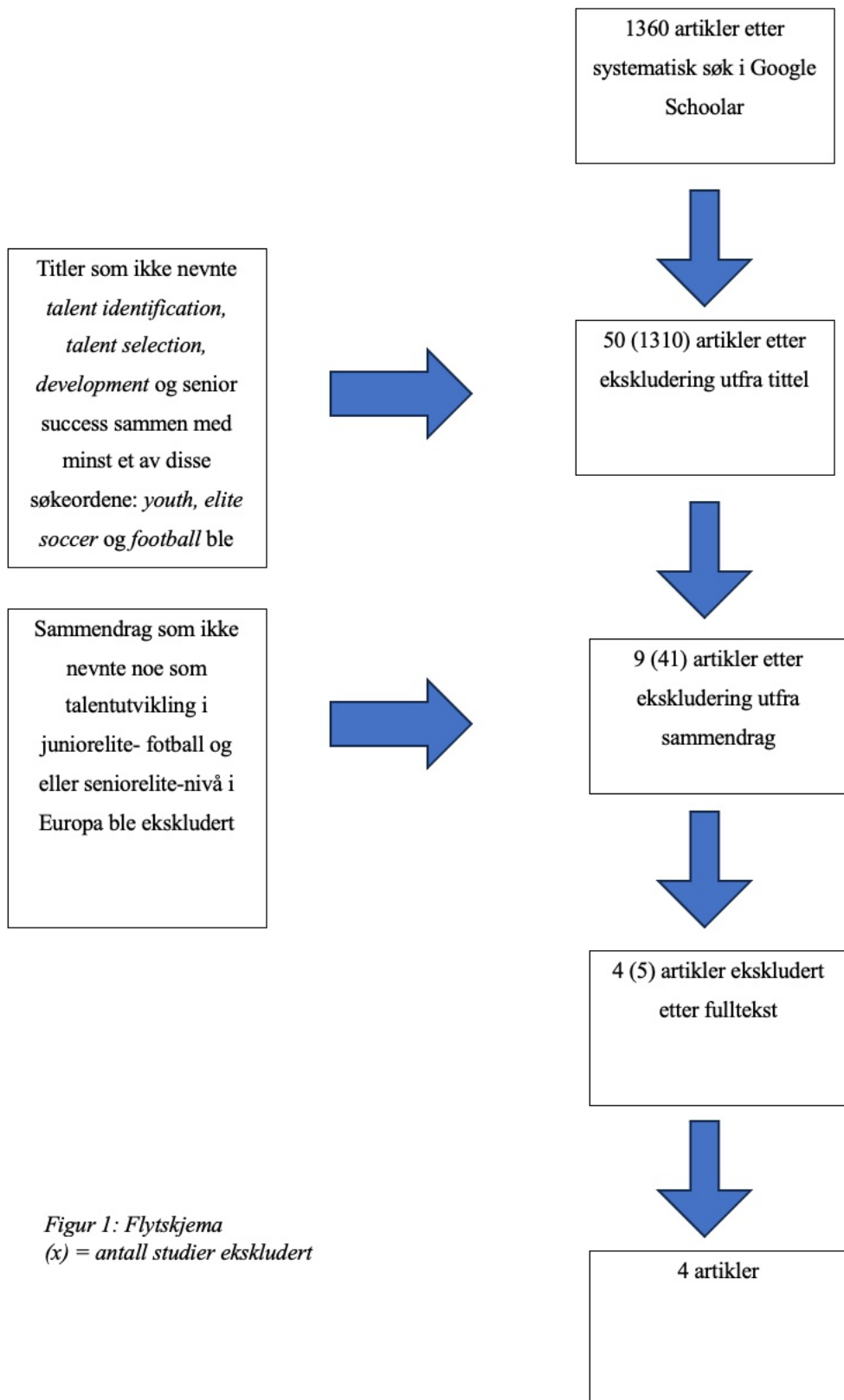
4.2 Utvalg

4.2.1 Søkeprosess

I denne studien valgte jeg å bruke systematisk søk ved bruk av flytskjema for å vise hvordan jeg kom frem til anvendt litteratur. Under søkeprosessen av den fagfelleverderte litteraturen forholdt jeg meg til inklusjons- og eksklusjonskriteriene. Det ble først gjort et pilotsøk i Oria, Google Scholar og PubMed, deretter ble det bestemt at den databasen som ville gi best materiell til bacheloroppgaven var Google Scholar. I Google Scholar ble det valgt «avansert søk» deretter «finn artikler som er datert mellom» og daterte artikler fra 2021 – 2023. Deretter la jeg inn søkeordene «*Youth football talent as a limited predictor of senior success*» I feltet «finn artikler med alle ordene». Etter dette ble ordene «*talent identification, talent development, talent selection og senior success*» lagt inn i feltet «finn artikler med minst ett av ordene». Deretter huket jeg av på «hvor som helst i artikkelen».

Dette gjorde søket mer spisset og endte opp med å screene 1360 resultater. Titler som ikke nevnte talent identification, talent selection, talent development og senior success, sammen med minst en av søkeordene youth, elite, soccer og football ble ekskludert. Da satt jeg igjen med 50 artikler. Sammendrag som ikke omhandlet talentutvikling og som forsket på fotball på juniorelite-nivå og eller seniorelite-nivå ble ekskludert. Etter ekskludering av sammendrag satt jeg igjen med 9 artikler, der 5 artikler ble ekskludert etter fulltekst. Dette resulterte i at jeg satt igjen med 4 artikler. Denne prosessen er fremstilt i et flytskjema nedenfor, se *Figur 1*.

I denne bacheloroppgaven har det også blitt brukt andre offisielle statistikker, rapporter og fagkilder publisert etter 31.12.2014 i tillegg til de fire fagfelleverderte artiklene som studien tar utgangspunkt i. Dette har blitt gjort for å tilføre mer dybde og forståelse rundt temaet som kan bidra til et kunnskapsgrunnlag for videre forskning.

Figur 1: Flytskjema
(x) = antall studier ekskludert

4.2.3 Eksklusjons- og inklusjonskriterier

Fagfellevurdert forskningslitteratur har en sentral rolle i oppgaven og jeg valgt å innføre inklusjons- og eksklusjonskriterier som belyser hvorfor jeg valgte litteraturen som ble inkludert i studien. Først ble det utført en eksklusjon basert på tittel for å begrense omfanget. Dermed måtte overskriften til artiklene inneholde minst en av følgende søkeord: *talent identification, talent development, talent selection* og *senior success*, sammen med minst et av disse søkeordene: *youth, elite, soccer* og *football*. Deretter ble fokus rettet mot studier som spesifikt behandlet talentutvikling innenfor fotball på juniorelite-nivå og seniorelite-nivå. For å sikre aktualitet og relevans, ble nedre grense for utgivelsesår satt til 2021, som ville gi en base av nyere forskningsartikler på temaet. Det neste trinnet involverte eksklusjon etter fulltekst, der oppmerksomheten var rettet mot klare resultater og prevalensen av talentutvikling. Studier som ikke kunne demonstrere resultater i tråd med problemstillingen ble deretter ekskludert. Etter denne prosessen satt jeg igjen med nøye utvalgte artikler. Avgjørende for inkluderingen av disse artiklene var at de hadde en grundig dokumentert metode og tydelige resultater som var relevante for oppgaven.

Tabell 2: Inklusjons- og eksklusjonskriterier for bredere forståelse om temaet

Eksklusjon	Inklusjon
Ekskludere etter tittel	Studier som omhandlet talentutvikling og som forsket på fotball på juniorelite-nivå og seniorelite-nivå ble inkludert
Artikler som har eldre publiseringsdato enn 31.12.2020 ble ekskludert	Artikler med nyere publiseringsdato enn 31.12.2020 ble inkludert
Ekskludere etter fulltekst	Artikler med tydelige resultater med prevalens av talentutvikling ble inkludert
Studiene som ikke kunne vise til resultater som samsvarte med problemstillingen ble ekskludert	Artikler med veldokumentert metode og klare resultater var avgjørende for inklusjon

4.2.4 Kildekritikk

I løpet av informasjonsinnsamlingsprosessen ble det identifisert flere kilder som potensielt kunne være relevante for inkludering i denne studien. Et grunnleggende krav for inklusjon av data i denne forskningen var at de aktuelle artiklene hadde gjennomgått en fagfelleevaluering og adresserte problemstillingen på en meningsfull måte. Videre ble det forventet at de gjennomførte studiene, som ble benyttet som hovedkilder, var metodisk robuste for å sikre nøyaktigheten og påliteligheten av prestasjonen i oppgaven. En kjent begrensning ved å basere seg på en litteraturstudie er at dataene som benyttes, er avhengig av tidligere innsamlede data fra ulike kilder. For å håndtere denne problemstillingen, gir denne studien en grundig oversikt over søkeordene som ble anvendt i informasjonssøket, samt hvilke databaser som ble brukt. I tillegg gis det en detaljert beskrivelse av metodene som ble brukt i de ulike studiene som ble inkludert, samt antallet deltakere som var gjenstand for forskning i disse studiene (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2021).

4.3 Forskningsetiske retningslinjer

Vitenskapelig forskning krever nøye organisering og forsvarlig utførelse, da et velfungerende, kunnskapsbasert samfunn er avhengig av forskning som en kilde til pålitelig innsikt. Forskere bærer et betydelig ansvar for å overholde strenge forskningsetiske prinsipper, som er forankret i forskningsetikkloven. Denne loven legger til grunn at hver enkelt forsker er forpliktet til å handle i samsvar med de etiske normene som regulerer vitenskapelig praksis. Disse normene er utformet for å sikre at vitenskapelige metoder anvendes på en måte som holder høy faglig standard (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2021).

Universitetet i Stavanger følger nøye de forskningsetiske normene som definerer god vitenskapelig praksis. Disse normene har sitt opphav i forskningsetiske retningslinjer utarbeidet av organisasjonene «De nasjonale forskningsetiske komiteene (NESH, NENT og NEM)». Disse retningslinjene fungerer som rådgivende dokumenter og har som mål å fremme utviklingen av forskningsetisk dømmekraft og refleksjon, bistå i avklaringen av etiske dilemmaer, fremme ansvarlig forskning og hindre vitenskapelig uredelighet.

Det er viktig å merke at disse retningslinjene er relevante for all forskning, uavhengig av om den utføres i offentlig eller privat sektor. Hvis analyser, utredninger eller evalueringer er basert på forskning, må de også følge de fastsatte forskningsetiske normene for å sikre en høy standard av etisk praksis (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2021).

4.4 Dataanalyse

Bland og Altman (1996) hevder at en grundig dataanalyse sikrer nøyaktighet i forskningsstudier og opprettholder standarden for validitet og reliabilitet, der en analyse av data er viktig for å kunne identifisere mønstre, trender og ulike forhold i datamaterialet som kan brukes til å støtte eller avvise hypotesen (Bland & Altman, 1996). De fire artiklene denne bacheloroppgaven er fremstilt i en oversiktstabell, hvor karakteristikene for hver enkelt artikkel ble beskrevet. Dette ble gjort for å lettere finne likheter og forskjeller mellom artiklene, og sikre en god analyse (Thomas et al., 2015, s.32).

4.5 Validitet og reliabilitet

Validitet, eller gyldighet sier noe om målingenes evne til å måle det de er ment til å måle, og en metode kan ikke være valid dersom den ikke er reliabel (Aktinson & Nevil, 1998). Dette støttes av Creswell (2014) som understreker viktigheten av validitet og reliabilitet, samt påpeker at en grundig dataanalyse er viktig for å sikre forståelige, sterke og generaliserbare funn (Creswell & Creswell, 2017). I denne litteraturstudien sikres validiteten og reliabiliteten gjennom bruk av fagfellevurderte artikler, samt diskusjon og vurdering av artiklenes metodiske styrker og svakheter.

4.6 Syntese

I en litteraturstudie innebærer syntetisering å integrere informasjon fra flere kilder for å konstruere en sammenhengende og helhetlig forståelse av et bestemt fagområde. Nøkkelelementer som fremheves i en syntese inkluderer analysering, sammenligning, kontrast, identifisering av mønstre, samt vurdering av kildens kvalitet og relevans. (McGraw-Hill Dictionary of Scientific and Technical Terms, 2003). Innenfor idrettsvitenskapen kan syntetisering av litteratur spille en viktig rolle i å påpeke eventuelle kunnskapshull, samtidig som den kan bidra til å formulere hypoteser og forskningsspørsmål som muliggjør fremskritt i forskningsfeltet. Turabian (2018) understreker at syntetisering er en effektiv forskningsmetode som betydelig beriker kunnskapen innenfor idrettsvitenskapen. Denne prosessen gir dermed et verdifullt bidrag til den kontinuerlige utviklingen av kunnskapsgrunnlaget innenfor idrettsvitenskapen.

Når det gjelder den identifiserte sammenhengen mellom deltakelse på aldersbestemte landslag og suksess i fotball i senioralder, er det nødvendig å referere direkte til resultatene i hver enkelt artikkel. En syntese av de fire artiklene gir et helhetlig bilde av talentidentifisering, talentseleksjon og talentutvikling i ungdomsfotball, med et særlig fokus på miljøet og kriteriene som brukes av trenere.

5. Resultater

5.1 Studie av karakteristikker

For å fremstille de utførte studiene ble «PRISMA 2020 Checklist» med spesifikk referanse til kriteriene nr. 17 og 20 a-d, i henhold til Page et al., (2021). Kriterium nr. 17, som beskrevet av Page et al., (2021), involverer sitering av hver enkelt studie og presentasjon av studiens karakteristikker. Kriterium nr. 20 a-d krever en summarisk gjennomgang av artiklene, etterfulgt av presentasjon av studiens resultater, og til slutt en diskusjon av resultatene (Page et al., 2021). For ytterligere detaljer, se *Tabell 3*.

Formålet med disse studiene varierte, men en fellesnevner var å bidra til forståelsen av talentidentifisering, utvikling og overgangen fra ungdomsnivå til seniorfotball i Norge og i Europa. Gangsø et al., (2021) undersøkte junior-elite fotballspillers oppfatning av sitt talentutviklingsmiljø, mens Haukli et al., (2021) presenterte en helhetlig beskrivelse av Stabæk fotballklubbs U16-lag og undersøkte organisasjonskulturen og trenerpraksisen. Fuhre et al., (2022) ønsket å utforske kriteriene trenere vurderer ved identifisering av mannlige fotballtalenter i ungdomsårene. Herrebrøden og Bjørndal (2022) ønsket å forstå sammenhengen mellom deltakelse og prestasjoner i idrett fra ungdomsnivå til seniornivå. Metodene varierte også mellom studiene. Gangsø et al., (2021) benyttet spørreskjemaer, og Haukli et al., (2021) gjennomførte en kvalitativ casestudie. Fuhre et al., (2022) og Herrebrøden og Bjørndal (2022) brukte en faktoranalyse som metode.

I løpet av de to studiene publisert i 2021, utført av Gangsø et al., (2021) og Haukli et al., (2021) samt de to siste studiene fra 2022 av Fuhre et al., (2022) og Herrebrøden og Bjørndal (2022), ble ulike aspekter av talentutvikling i ungdomsfotball undersøkt. Disse studiene fokuserte på 92 junior-elite fotballspillere rekruttert fra U19-lag (Gangsø et al., 2021), 20 spillere fra det mannlige U16-laget til Stabæk (Haukli et al., 2021), 6 aktive mannlige trenere (Fuhre et al., 2022), og 1482 spillere med landslagserfaring på forskjellige nivåer (Herrebrøden & Bjørndal, 2022). Samlet sett har de fire studiene 1 600 deltakere. Resultatene fra de ulike artiklene som har blitt presentert gir et overblikk over dagens forskningslitteratur og den økte oppmerksomheten rundt utviklingen av unge fotballtalenter.

**Tabell 3: Oversiktstabell over karakteristikene av utvalgt fagfelleurdert litteratur
(N = 4)**

Tabell 3: Oversiktstabell over karakteristikene av utvalgt fagfelleurdert litteratur

Første forfatter et. al (år), Land	Tittel på studien	Hensikt/ problemstilling/ forskningsspørsmål	Design	Utvalg (N, kjønn, alder og andre relevante detaljer)	Instrument / metode	Resultater	Konklusjon
Gangsø et al., (2021)	Talent Development Environments in Football: Comparing the Top-Five and Bottom-Five-Ranked Football Academies in Norway	Hensikten med studien var å undersøke junior-elite fotballspilleres oppfatning av sitt talentutviklingsmiljø	Forskningsartikkel	92 mannlige junior-elite fotballspillere rekruttert fra under-19 lag fra fem profesjonelle fotballklubbakademier	Tverrsnittstudie	Spillere fra topp-fem-rangerte klubber oppfattet utviklingsmiljøene deres som betydelig mer positive med hensyn til kvalitet og kommunikasjon sammenlignet med de nederst-fem-rangerte klubbene	Spillernes oppfatning av talentutviklingsmiljøet ser ut til å være i tråd med akademiklassifiseringen foretatt av Norges Fotballforbund
Haukli et.al (2021)	The athlete talent development environment in the best ranked football academy in Norwegian football: The case of the U16 team in Stabæk football club	Formålet med studien var å presentere en helhetlig beskrivelse av Stabæk fotballklubbs U16-lag, og å beskrive organisasjonskulturen, samt undersøke hvordan trenerpraksisen påvirker talentmiljøet i klubben	Oversiktsartikkel	20 spillere (15-16 år)	Kvalitativ casestudie	Studien viser at Stabæk FC fokuserte på langsiktig utdanning og utvikling i stedet for å overvurdere tidlig suksess (til tross for tidlig rekruttering – U7)	Studien illustrerer hvordan trenere ofte balanserer sin tilnærming til spillerutvikling. Utfordringen er å både presse, men samtidig støtte spillerne til å utvikle seg videre til elitespillere i et fotballakademimiljø

Fuhre et al., (2022)	Coaches 'Criteria for Talent Identification of Youth Male Soccer Players	Hovedmålet med studien var å undersøke hvilke kriterier trenere vurderte i talentidentifiseringen av mannlige fotballspillere i alderen 13 – 16 år	Oversiktsartikkel	6 aktive mannlige trenere	Faktoranalyse	Trenerne anså de tekniske, taktiske og mentale faktorene som de viktigste i talentidentifisering. Trenerne fremhevet viktigheten av å vurdere en helhetlig tilnærming til talentidentifisering	Resultatene viser likheter med tidligere forskning, men understreker et behov for flere longitudinelle studier som undersøker kriterier for talentidentifisering i ungdomsfotball
Herrebrøden & Bjørndal (2022)	Youth International Experience Is a Limited Predictor of Senior Success in Football: The Relationship Between U17, U19, and U21 Experience and Senior Elite Participation Across Nations and Playing Positions	Hensikten med studien er å forstå sammenhengen mellom deltakelse og prestasjoner i idrett på ungdomstrinn og i seniornivå, på bakgrunn av at idrettsdeltakelse i internasjonale ungdomskonkurranser ofte blir sett på som avgjørende for å oppnå fremtidig suksess	Forskningsartikkel	1 482 spillere med landslagserfaring på enten U17-, U19-, U21 eller seniornivå	Faktoranalyse	Resultatene indikerte at internasjonal ungdomserfaring er en begrenset prediktor for deltakelse på elitenivå i fotball	Nasjonale styringsorganer som ønsker å sikre suksess i talentidentifisering og talentutvikling bør vurdere å fokusere mindre på internasjonale ungdomskonkurranser i alderskategorier før senioralder

6. Diskusjon

Det er begrenset forskning knyttet til talentutvikling, og denne mangelen på empirisk innsikt kan komplisere analysen av faktorer som kan forutsi fremtidig suksess for fotballspillere (Till et al., 2016). Til tross for dette vil funn i denne studien være med på å belyse refleksjoner og erfaringer på området som kan benyttes i fremtidige studier.

6.1 Metodediskusjon

Likheter

Et likhetstrekk med de fire artiklene er at de gir verdifulle bidrag til forståelsen av talentidentifisering og utvikling i ungdomsfotball, med spesielt fokus på trenernes kriterier og miljøets rolle. I Fuhre et al., (2022) vektlegges trenernes kriterier for talentidentifisering blant unge mannlige fotballspillere. Dette inkluderer antagelser om ferdigheter, mental styrke og potensial for videreutvikling. Dette kan ses i sammenheng med Gangsø et al., (2021) som går et skritt videre ved å sammenligne treneres kriterier i topp fem og bunn fem fotballakademier i Norge. Begge studiene understreker betydningene av trenernes evaluering og subjektive vurderinger av talentidentifisering. Gangsø et al., (2021) og Haukli et al., (2021) undersøker begge talentutviklingsmiljøet i fotballakademier. De påpeker at miljøet, inkludert treningsfasiliteter og trenerstøtte, kan ha en signifikant innvirkning på talentidentifisering og talentutvikling.

Ulikheter

Fuhre et al., (2022) og Gangsø et al., (2021) tar for seg talentidentifisering generelt, mens Haukli et al., (2021) går mer i dybden på talentutviklingsmiljøet til et av de best rangerte fotballakademiet i Norge, U16-laget til Stabæk fotballklubb. Herrebrøden og Bjørndal (2022) skiller seg ut ved å utforske sammenhengen mellom internasjonal ungdomserfaring og seniorsuksess på tvers av nasjoner og posisjoner. Vi ser også ulikheter i aldersgruppene der Fuhre et al., (2022) fokuserer på trenernes aspekt, mens Herrebrøden og Bjørndal (2022) undersøker sammenhengene mellom deltakelse på U17, U19, U21-nivå og seniorelitens deltakelse. Dette gir et mer omfattende perspektiv på talentutvikling over tid. Herrebrøden og Bjørndal (2022) tar for seg den spesifikke rollen som internasjonal erfaring spiller i forhold til

seniornivåsuksess. Dette er et unikt aspekt som ikke nødvendigvis blir berørt i de andre kildene, og det gir en bredere forståelse av faktorer som påvirker sammenhengen mellom deltakelse på aldersbestemte landslag og spill på høyeste nivå.

Samlet sett gir artiklene et mangfoldig perspektiv på talentidentifisering, talentseleksjon og talentutvikling i ungdomsfotball. Det vektlegges kriteriene og miljøet, men hver studie legger til unike aspekter som aldersgrupper og internasjonal erfaring. Dette gir et bredt bilde av kompleksiteten knyttet til talentutvikling i fotball og gir et verdifullt bidrag til forskningsfeltet. Ved å kombinere innsiktene kan det dannes et mer helhetlig bilde av hvilke sammenhenger som blir identifisert mellom seleksjon og deltakelse på landslagsaktivitet i ungdomsårene, og suksess fotball i senioralder.

Gangsø et al., (2021) viser til spillere fra topp-fem-rangerte klubber oppfattet utviklingsmiljøene deres som betydelig mer positive med hensyn til kvalitet og kommunikasjon sammenlignet med de nederst-fem-rangerte klubbene. Haukli et al., (2021) påpeker at Stabæk fotballklubb fokuserer på langsiktig utdanning og utvikling i tidlig suksess, og viser til at trenerne har en balansert tilnærming til talentseleksjon og talentutvikling for å utvikle spillere til elitenivå i senioralder. Fuhre et al., (2022) antyder at tekniske, taktiske og mentale faktorer, spesifikt ballkontroll, beslutningstaking og indre motivasjon, ble ansett som sentrale elementer i talentidentifiseringen blant ungdomsfotballtrenere i Norge. Herrebrøden og Bjørndal (2022) påpeker videre at resultatene i sin studie indikerer at internasjonal ungdomserfaring er en begrenset prediktor for deltakelse på elitenivå i senioralder og at nasjonale styringsorganer som ønsker å sikre suksess i talentidentifisering og talentutvikling bør vurdere å fokusere mindre på internasjonale ungdomskonkurranser i aldersbestemte kategorier før senioralder. Dette gir oss flere nyanser av temaet, men kan gjøre en generalisering av funn på tvers av studiene mer utfordrende.

Styrker ved studiene

En av styrkene til Gangsø et al., (2021) var at spillerne fylte ut spørreskjemaet etter en treningsøkt med en av forfatteren til stede, noe som gjør at spillerne har sine opplevelser friskt i minne under besvarelsen av spørreskjemaet. En styrke er også at forskeren oppfordret deltakerne til å svare ærlig noe som kan bidra til å få flere korrekte svar i forhold til spillernes opplevelser. I tillegg viser studien til en etisk godkjenning i samsvar med Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste. Haukli et al., (2021) påpeker at de har prøvd å påpeke

foroppfatninger og reflektere over egne tolkninger. De har også forsøkt å kontinuerlig verifisere og validere analysen for å kunne gi kritiske tolkninger av dataene. I løpet av datainnsamlingen har forskerteamet diskutert ulike teoretiske perspektiver og tolkninger med medforfattere noe som sikrer validitet. Dette sikres i tillegg gjennom samarbeid mellom medforfatterne for å fastslå nøyaktigheten av tolkningene. Fuhre et al., (2022) Brukte en formell intervjurunde for å få innsikt i trenernes i trenernes perspektiv. Denne intervjuguiden var åpen for relevante oppfølgingsspørsmål i forhold til trenernes svar på spørsmålene som ble stilt for å sikre relevante perspektiver og innsikter fra hver av deltakerne som er en styrke. Intervjuene var individuelle og anonyme som gjør at det kan være enklere for trenerne å svare ærlig på spørsmålene uten å bli dømt eller stilt spørsmål ved i etterkant. Ettersom denne studien så på trenerens perspektiver styrker dette denne bacheloroppgaven ved å se på forskjellige aspekter ved temaet. Til slutt viser Herrebrøden og Bjørndal (2022) til et bredt utvalg som kan bidra til å si noe generaliserbart om forskningsspørsmålet. Studien inkluderte hele 1482 mannlige fotballspillere født mellom 1990 og 1995, der alle spillere hadde minimum en internasjonal opptreden for sitt land. Til slutt er det relevant å nevne at alle studiene er publisert etter 2021 som sikrer relevans og aktualitet for forskningsspørsmålet.

Svakheter ved studiene

En svakhet med studien til Gangsø et al., (2021) er at det er en tverrsnittstudie som kan begrense evnen til å etablere et forhold mellom årsak og virkning, da en tverrsnittstudie tar for seg et øyeblikksbilde. Det er også relevant å nevne at spørreskjemaet bør valideres videre. (Gangsø et al., (2021). Fuhre et al., (2022) påpeker at den lille utvalgsstørrelsen i artikkelen kan betraktes som en begrensning da et større utvalg vil kunne gi oss et mer generaliserbart resultat. Videre påpekes det at flere av intervjuene har blitt utført digitalt enten ved bruk av Zoom eller Microsoft Teams, noe som kan ses på som en begrensning på grunn av manglende nærhet til de intervjuede trenerne. Dette kan ha påvirket resultatene på at deltakerne kan ha misforstått spørsmålene eller at den reduserte tilgangen til intervjuernes kroppsspråk kan ha blitt misforstått den ene eller den andre veien. Haukli et al., (2021) viser til at hovedintensjonen med casestudien er å gi empirisk innsikt gjennom en grundig undersøkelse av en kompleks fungerende enhet. Sammenlignet med tidligere studier med samme tilnærming, var antall spillerintervjuer og delvis observasjonsperiode begrenset og kunne ha påvirket resultatene. En inkludering av flere spillerintervjuer kunne ha introdusert flere oppfatninger av talentutviklingsmiljøet i klubben, men Haukli et al., (2021) understreker at det ikke var mulig i den aktuelle studien. Herrebrøden og Bjørndal (2022) viser til at sitt

utvalg kun besto av internasjonale aktører. Studien inkluderte også kun U17, U19 og U21-lag som de viktigste prediktorene. Det er på bakgrunn av dette verdt å merke seg at enkelte land, som Norge, legger stor vekt på andre U-lagsklassifiseringer som for eksempel U18 og U20. Det er derfor uklart om det å inkludere flere lag, slik tidligere forskning har gjort, kan føre til andre resultater.

Samlet sett indikerer disse studiene en rekke viktige funn og begrensninger som bør tas i betraktning. Disse svakhetene understreker nødvendigheten av å tolke resultatene grundig og anerkjenne studienes begrensninger. De gir innsikter som peker mot behovet for videre forskning med varierte tilnærminger og større utvalg for en mer helhetlig forståelse av talentutvikling i fotball.

6.2 Talentutvikling

Sammenhengen mellom aldersbestemte landslag og suksess på seniornivå er et komplekst tema, da hva suksess er kan oppfattes ulikt. Å oppnå suksess kan være å spille på nest øverst til øverste klubb nivå, spill i nasjonale ligaer og spill i internasjonale ligaer for å nevne noe.

Oppsummert vises det til at en helhetlig tilnærming til talentutvikling kan være relevant for å optimalisere fotballspillernes utvikling. Fuhre et al., (2022) påpeker at trenerne fra sin studie var opptatt av å ha en helhetlig tilnærming til talentutvikling. Haukli et al., (2021) understreker på sin side viktigheten av et godt samspill mellom spillere, klubb, trenere, foreldre og medspillere, der deres kollektive bidrag kan føre til spillerutvikling. I Norge er klubbene sentrale for talentutvikling, spesielt for spillere på et høyt nasjonalt nivå, som skal følges opp fra det året de fyller 14 år (NFF, 2017).

Akademiklassifiseringsrapporten fra 2022 reflekterer over målet om å forbedre prestasjonsnivået på landsbasis ved å etablere standarder for talentutvikling og øke antallet elitespillere. Dette fokuset har som hensikt å skape et bærekraftig talentutviklingsmiljø som ikke bare identifiserer og utvikler talenter, men også arbeider for å øke den generelle kvaliteten og kvantiteten av elitespillere i Norge. Gangsø et al., (2021) påpeker at Norges fotballforbunds akademiklassifisering gir en helhetlig vurdering av klubbens standarder knyttet til ulike aspekter som bidrar til talentutvikling. Gangsø et al., (2021) undersøkte junior-elite fotballspillere oppfatning av sitt talentutviklingsmiljø ved å sammenligne klubber rangert som topp-fem og nederst-fem fra Akademiklassifiseringsrapporten fra 2017. Resultatene indikerte at spillere fra topp-fem rangerte klubber oppfattet sitt

talentutviklingsmiljø betydelig mer positivt sammenlignet med spillere fra de nederst-fem-rangerte klubbene. Studien konkluderer likevel med at spillernes oppfatning av sitt eget talentutviklingsmiljø er i tråd med formålet for Akademiklassifisering foretatt av Norges fotballforbund. Dette kan støttes av den positive utviklingen vi ser på landsbasis med en betydelig forbedring i EUFAS ligaranking (Eliteserien, 2022). På den annen side påpeker Nybakken og Falco (2022) at kun 10% av tidlig spesialiserte fotballspillere oppnår profesjonelt elitenivå i Norge.

Prestasjonene til aldersbestemte landslag kan være en indikator på nasjonal talentkvalitet. Dette understrekes av Norges G17-lag som i 2018 tok kvartfinaleplass i EM-sluttspillet og G19 sikret femteplass og kvalifisering for G20-VM (Eliteserien, 2022). Herrebrøden og Bjørndal (2022) påpeker at flere av høyt rangerte nasjoner i Europa derav Frankrike, England, Italia, Tyskland og Spania, som også var land som kvalifiserte seg til G20-VM, er nasjoner med et høyere fokus på tidlig spesialisering og talentutvikling ungdomsalder enn hva Norge har. Dette indikerer ulikheter i fokus på tidlig spesialisering og talentutvikling. Haukli et al., (2021) understreker at Stabæks praksis med tidlig rekruttering og spesialisering utfordrer norske normer innen talentutvikling. Dette kan støttes av Nybakken og Falco (2022) som påpeker at Norges idrettsforbunds bestemmelser om barns rettigheter som understreker at tidlig spesialisering og tidlig seleksjon i idretten ikke bør forekomme.

På den annen side påpeker Haukli og medforfattere (2021) betydningen av å fange opp unge talenter tidlig for å konkurrere med andre eliteklubber. Stabæk FK er et lag i en profesjonell klubb som har lyktes med å utvikle spillere som tar overgangen fra akademi til seniorlag . Som merittrekord for klubben hadde de på utgivelsestidspunkt for artikkelen til Haukli et al., (2021) seks spillere i seniorlaget sitt (alder 19-25) som også var ungdomsspillere i Stabæk FK. I akademiklassifiseringsrapporten fra 2022 hadde klubben 12 aldersbestemte landslagsspillere med spilletid, 7 klubbutviklede spillere under 25 år med spilletid i egen klubb og 2 klubbutviklede spillere fra 25 år og eldre med spilletid i egen klubb. Hvorvidt spillerne over og under 25 år med spilletid i egen klubb hadde deltatt på aldersbestemte landslag er uklar (Eliteserien, 2022). UEFA påpekte på den annen side at Norge er den nasjonen med størst fremgang på guttesiden når man ser på G17- og G19-lagene samlet, som kan indikere at Norges Fotballforbunds talentutviklingssystem har en positiv innvirkning på nasjonens representasjon i internasjonal fotball (Eliteserien, 2022). I 2022 kvalifiserte det norske U-21 landslaget seg for EM, i etterkant debuterte 19 av disse spillerne på Norges A-

landslag. På den annen side er det relevant å påpeke at suksess i senioralder ikke trenger å inkludere spill på A-landslag. Spill på eksempelvis høyeste klubbnivå vil også være en oppnåelse av suksess, noe som ytterligere øker kompleksiteten for forskning på temaet.

Gangsø et al., (2021) påpeker at viktige faktorer i prosessen med å utvikle elitespillere innebærer langsiktige mål, et støttesystem, fokus på hensiktsmessig utvikling fremfor tidlig seleksjon, individualisert og kontinuerlig utvikling, samt en helhetlig tilnærming til talentutvikling.

6.3 Praktiske implikasjoner

Gangsø et al., (2021) viser til flere praktiske implikasjoner, spesielt for fotballakademier og trenere. Artikkelen påpeker viktigheten av en helhetlig tilnærming i talentutviklingsmiljøer, som innebærer at akademiene bør fokusere på prestasjon, men også aspekter som kommunikasjon og støttenettverk. Dette kan hjelpe unge spillere til å utvikle seg til å bli elitespillere på seniornivå. Artikkelen påpeker at spillere fra topprangerte akademier i Norge oppfatter treningsmiljøet som mer positivt med tanke på kommunikasjon, som kan tyde på at kommunikasjonsstrategier og tydelige forventninger er viktige i prosessen med å utvikle elitespillere. Det blir også fremhevet at et behov for et godt støttenettverk er viktig for unge spillere. På bakgrunn av dette bør akademier legge vekt på å opprettholde gode relasjoner mellom spillerne, trenerne og andre nøkkelpersoner. Gangsø et al., (2021) påpeker videre at hver spiller er unik, bør akademiene vurdere å tilby tilpassede utviklingsprogram som tar hensyn til individuelle behov, styrker og svakheter. Disse implikasjonene kan være nyttige for fotballakademier, klubber og andre idrettsorganisasjoner som ønsker å optimalisere sitt talentutviklingsmiljø og utvikle elitespillere (Gangsø et al., 2021)

Studien fra Haukli et al., (2021) viste til praktiske implikasjoner som fremhevede viktigheten av samarbeidet mellom klubb, skole og familie for å bidra til spillernes utvikling. Det vises til hvordan Stabæk og NTG (Norges Toppidrettsgymnas) samarbeider for å tilpasse trening og skolegang, noe som kan være positivt for spillernes generelle utvikling. Til tross for et treningsmiljø preget av spesialisering, er klubben opptatt av å etablere et støttende miljø der spillerne føler seg trygge og ivaretatt, noe som inkluderer positive tilbakemeldinger og støtte fra både trenerne og lagkamerater. Artikkelen belyser også Stabæks organisasjonskultur, der

funnene viser til en blanding av utfordrende og støttende elementer, som kan føre til både positive og negative virkninger for spillernes utvikling (Haukli et al., 2021).

Fuhre et al., (2022) påpeker ulike praktiske implikasjoner blant annet der forskjellige tekniske ferdigheter kan være en indikator på talent. Artikkelen belyser hvordan trenerne vektla viktigheten av å vurdere en helhetlig tilnærming for talentidentifisering, som integrerte tekniske, taktiske, mentale, fysiologiske og sosiologiske faktorer. Dette kan tyde på at en mer omfattende evalueringsprosess kan føre til en mer effektiv måte å identifisere og utvikle talenter. Det påpekes videre at klubbens miljø påvirker hvilken tilnærming trenerne har til talentidentifisering. Studien viser til et behov for mer langsiktig forskning om kriterier og metoder for talentidentifisering i ungdomsfotball (Fuhre et al., 2022).

Artikkelen til Herrebrøden og Bjørndal (2022) påpeker praktiske implikasjoner som viser til at suksess på ungdomslandslag, spesielt på U17-nivå, er en begrenset predikator for senere suksess på elitenivå. Studien fremhever at landslagserfaring på U21-nivå er en sterkere indikator for suksess på elitenivå, enn hva de så på eksempelvis U17-nivå, noe som kan tyde på at det kan være positivt å investere i talentutviklingsprogrammer for spillere på U21-nivå. Det er også relevant å understreke at flere av elitespillerne ikke hadde hatt en aktiv deltakelse på ungdomslandslag, selvom de var vellykkede på elitenivå i senioralder. Dette kan antyde at talentspeidere og trenere bør vurdere andre måter å selekttere spillere på og ikke kun fokusere på spillere som allerede har lyktes på ungdomslandslag. Studien underbygger viktigheten av spillerutvikling fremfor et ensidig fokus på tidlig internasjonal suksess (Herrebrøden & Bjørndal 2022).

6.4 Videre forskning

Funnene viser at det er behov for longitudinelle studier som undersøker kriterier for talentidentifisering og talentutvikling i ungdomsfotballen. Gangsø et al., (2021) anbefaler at videre forskning kombinerer ulike tilnærminger til talentidentifisering og talentutvikling for å oppnå en bredere forståelse av temaet. Forskning på blandet metode (mixed methods) blir stadig mer brukt i forskning. Dette økende fokuset på blandet metodeforskning reiser viktige spørsmål om den relative verdi sammenlignet med rene kvantitative eller kvalitative studier. Det er essensielt å forstå verdien av å kombinere kvantitative og kvalitative metoder, spesielt med tanke på de ekstra ressursene, tiden og ekspertisen som kreves for å utføre slik forskning (McKim, 2017). Ved bruk av mixed methods kan forskere få et innblikk i både kvalitative og

kvantitative data som kan bidra til å øke forståelsen rundt sammenhengen mellom aldersbestemte landslag og suksess på seniornivå. I denne studien ble både trener og utøveraspektet inkludert, noe også fremtidige studier bør inkludere for å øke forståelsen rundt temaet.

7. Konklusjon

Resultatene fra de diskuterte artiklene gir innsikt i dagens forskningslitteratur rundt utviklingen av unge fotballtalenter. På den annen side er det begrenset empirisk forskning på sammenhengen mellom deltakelse på aldersbestemte landslag og suksess i senioralder. Artiklene presenterer et bredt spekter av synspunkter om talentidentifisering og talentutvikling i ungdomsfotball. De fokuserer på kriterier og miljø, men inkluderer også faktorer som alder og internasjonal erfaring. Dette bidrar til forståelsen av kompleksiteten i talentutvikling i fotball og er verdifullt for forskning på feltet. Sammen de samlede resultatene en dypere forståelse av sammenhengen mellom deltakelse på aldersbestemte landslag i junioralder og suksess i senioralder.

Forskningen gir innsikt i utviklingen av fotballtalenter, men har begrensede data om sammenhengen mellom ungdomslagslag og senniorsuksess. Herrebrøden og Bjørndal (2022) observerte en sterkere korrelasjon i toppnasjoner enn i Skandinavia. Haukli et al., (2021) beskriver Stabæks unike rekrutteringspraksis. Norges G17- og G19-landslags suksess tyder på høy talentkvalitet og en effektivitet i talentutviklingen. Norges U-21 landslags EM-kvalifisering i 2022 og A-landslagsdebuter for 19 spillere kan være en indikator på dette, men det er nødvendig med mer forskning på området. I denne konteksten er det på den annen side viktig å anerkjenne at å oppnå suksess i seniorkarrieren ikke nødvendigvis innebærer å spille på et nasjonalt A-lag. Å prestere på øverste klubbnivå som eksempel, representerer også suksess som fotballspiller, noe som gjør forskning på dette temaet mer komplekst.

Oppsummert tyder funn i denne studien på at en helhetlig tilnærming antydes å være avgjørende for utviklingen av spillere på aldersbestemte landslag. Nasjonale forskjeller i tidlig spesialisering og suksessindikatorer bør tas i betraktning. Praktiske implikasjoner fokuserer på tilpassede utviklingsprogrammer og omfattende evalueringer for å optimalisere talentutvikling. Det er behov for videre forskning for å forstå kompleksiteten til temaet og tilpasse tilnærminger til nasjonale kontekster.

8. Referanseliste

- Aktinson, G., & Nevil, A. M., (1998). Statistica Methods for Assesing Measurement Error (Reliability) in Variables Relevant to Sports Medicine, 26, 217-238.
- Bland, J. M., & Altman, D. G. (1996). Statistics Notes: The use of transformation when comparing two means. *BMJ*, 312(7039), 1153-1153.
DOI: <https://doi.org/10.1136/bmj.312.7039.1153>
- Creswell, J. D., & Creswell, J. W. (2017). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage Publications.
- De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2021, 16. desember). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. Hentet 14. November fra: <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Eliteserien. (2022). *Akademiklassifiserings-rapporten 2022*. Hentet 17. November fra: <https://www.eliteserien.no/nyheter/akademiklassifiserings-rapporten-2022>
- Fuhre, J., Øygaard, A., Sæther, S.A. (2022). Coaches`Criteria For Talent Identification of Youth Male Soccer Players. *Sports*, 10, (14).
DOI: <https://doi.org/10.3390/sports10020014>
- Gangsø, K., Aspvik, N.P., Mehus, I., Høigaard, R., Sæther, S.A. (2021). Talent Development Environments in Football: Comparing the Top-Five and Bottom-Five-Ranked Football Academies in Norway. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18, (1321).
DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph18031321>
- Haukli, J. S., Larsen, C. H., Feddersen, N., (2021). The athlete talent development environment in the best ranked football academy in Norwegian football: The case of the U16 team in Stabæk football club. *Current Issues In Sport Science*, (6) ,2414-6641.
DOI: <https://doi.org/10.36950/2021ciss008>

- Herrebrøden, H & Bjørndal, T. C. (2022). Youth International Experience Is a Limited Predictor of Senior Success in Football: The Relationship Between U17, U19 and U21 Experience and Senior Elite Participation Across Nations and Playing Positions. *Sports and Active Living* (4), 1-11.
DOI: <https://doi.org/10.3389/fspor.2022.875530>
- McGraw-Hill dictionary of scientific and technical terms. (2003). (6th ed.). McGraw-Hill.
- Mellalieu, S.D., Fletcher, D., & Hanton, S. (2009). A competitive anxiety review: recent directions in sport psychology research. Nova Science Publ.
- McKim, C.A. (2017). The Value of Mixed Methods Research: A Mixed Methods Study. *Journal of Mixed Methods Research*. 11(2) 202-222.
DOI: <https://doi.org/10.1177/1558689815607096>
- Mustafovic, E., Causevic, D., Covic, N., Ibrahimovic, M., Alic, H., Abazovic, E. & Masic, S. (2020). Talent Identification in Youth Football: A Systematic Review. *Journal of Anthropol of Sport and Physical Education*, 4, 37-43.
- Norges Fotballforbund. (2017). *Årsrapport 2017*. Hentet 13. November fra: <https://viewer.joomag.com/nff-nff-%C3%85rsrapport-2017/0449189001518785583?short&>
- Norges Fotballforbund. (2023). *Landslagsskolens fagplan*. Hentet 13. November fra: <https://740c073d.flowpaper.com/Landslagsskolen2021/#page=1>
- Nybakken, T. & Falco, C. (2022). Activity Level and Nature of Practice and Play in Children's Football. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19, 2-14.
DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph19084598>
- Ommundsen, Y., Gjerset, A., & Enoksen, E. (2015) *Idrettsferdighet, talent, spesialisering og allsidighet*. In A. Gjerset (Red.), *Idrettens treningslære* (s. 106-127). Norge Gyldendal.

- Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ... Moher, D. (2021). The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *Systematic Reviews*, 10(1), 89.
DOI: <https://doi.org/10.1186/s13643-021-01626-4>
- Rees, T., Hardy, L., Gullich, A., Abernethy, B., Coté, J., Woodman, T., Montgomery, H., Laing, S. & Warr, C. (2016). The Great British Medalists Project: A Review of Current Knowledge on the Development of the World's Best Sporting Talent. *Sports Medicin*, 46:1041-1058.
- Sarmiento, Anguera, M. T., Pereira, A., & Araújo, D. (2018). *Talent Identification and Development in Male Football: A Systematic Review*. *Sports Medicine (Auckland)*, 48(4), 907-931.
DOI: <https://doi.org/10.1007/s40279-017-0851-7>
- Thomas, J.R., Nelson, J.K & Silverman, S.J. (2015). *Research Methods in Physical Activity* (7. utg.). Human Kinetics.
- Till, K. & Baker, J. (2020). Challenges and (Possible) Solutions to Optimizing Talent Identification and Development in Sport. *Frontiers in Psychology*, 2020, 11: 664.
DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00664>
- Till, K., Jones, B.L. Cobley., S. Morley, D., O'Hara. J., Chapman., C. Cooke. & Beggs, C.B. (2016). Identifying talent in youth sport: a novel methodology using higherdimensional analysis. *PLoS One*, 2016, 11 (5).
- Turabian, K. L. (2018). *A manual for writers of researchs papers, theses, and dissertations: Chicago style for students and researchers*. University of Chicago Press.
- Webster, J., & Watson, R. T. (2002). Analyzing the Past to Prepare for the Future: Writing a Literature Review. *MIS quarterly*, 26 (2),xiii-xxiii.
- Williams, A. M., & Reilly, T. (2000). *Talent identification and development in soccer*. *Journal of Sports Sciences*, 18(9), 657–667.
DOI: <https://doi.org/10.1080/02640410050120041>